

DOBROĆ (647) *sb f*

Oba o jasne.

sg N dobroć (120). *♦ G dobroci* (215). *♦ D dobroci* (24). *♦ A dobroć* (137). *♦ I dobrocią* (47).
♦ L dobroci (48). *♦ V dobroci* (10). *♦ pl N dobroci* (4). *♦ G dobroci* (9). *♦ A dobroci* (30). *♦ L dobrociach* (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (XVIII) – XIX w.

1. *Laskawość, życzliwość, dobrotliwość, miłosierdzie (o Bogu i ludziach); uczciwość; bonitas Murm, Cn; probitas Calag, Cn; beneficentia BartBydg; pietas Calag; integritas Cn* (515) : przewyiedz ya [duszę] do wiecznego od poczynienia łgłosem radości ij wi[z]nawanya/ twoyey dobrocy nawycky wyekow. *BierRaj* 18; *BierEz* Mv; *OpecŻyw* 16, 43, 149v, 168; *PatKaz II* 31v, 54v; *PatKaz III* 87v; *Mymer*¹ 33v; *BartBydg* 18v; *FalZioł* V 49; *Vrząd* miey w poczęfności, każdemu vżiczay fwey dobroci. *BielŻyw* 20; iako fie ten omyla ktory łądzi dobroć człowieczą z iężika iż on pięknie mowi albo łagodnie. *GlabGad* Mv, L8v, Mv, O7; *KlerWes* A2v; *Dziwne* fą fwiadecztwa twoie miły panie. Świadecztwa, to ieft przykazania ktore fwiadczą o twey dobroci. *WróbŻołt* pp3v, B7, 118/66, oo4, oo4v; *Abowiem* kto może porównać dobrocią łtobą ktory mało fie zągniewawłfy krotko pokárác racyzł *RejPs* 104, 173, 214v; *SeklWyzn* b4, C; *RejJóz* L3v; *SeklKat* S3v [2 r.]; *RejKup* n7, o6v, p5v, r6, dd6v (8); *HistAl* Gv; *MurzHist* K4; *MurzNT* 41, 46; *KromRozm III* A7, A8v, E8; *Otworzywłzy* możną rękę oney Bofkiew hoyności/ Tu włzytki nápełniác racyzł twey niezmierney dobroci *LubPs* X6, K4, X5 *marg*, dd5 [3 r.], ee4, ee6v [2 r.], Hv; *[Adam]* Prze grzech ze włfech nawięłłfy on/ włlyłtky dobrocy ieft zbawion/ byđłu rowny vczyniony. *SeklPieś* 31, 31v; *KrowObr* 206v; *RejWiz* 53; *Leop* 4.Reg 3/18; *Dziwna* ieft dobroć Bofka kthorej nic y nawięłłze złości niezawádzaią *BibRadz* I 4a *marg*, I 3a *marg*, 2.*Esdr* 6/19; *OrzRozm* L3v *marg*; bo to nie według ciála dano rozumieć/ iedno według ducha przez wiárę/ przez ktorą baczymy fzyrokość dobroci Bofkiew rozlewać fie hoynie ná włzytko łtworzenie iego. *BielKron* 1v; oná *[królowa Barbara]* fwoią dobrocią niezmierną/ włzythki ludzye była zołdowála *BielKron* 408v, 38v, 175, 327v; *GrzegRóżn* D2v; *KwiatKsiąż* Bv, B2v, B3v [2 r.], G2v; Si bonitas tua meo iudicio responderit. By mie twoyá dobroć nie chciała omylić. *Mącz* 410b, 26b [2 r.], 312c; *Prot* D3v; *Niewdzięczność* dobroci bożey w obłádzonych. *SarnUzn* F5 *marg*; *RejAp* 31, Dd3v; *GórnDworz* Xv, Ff3, Gg4v, Gg5, Ll7; niłkad inąd o pociechę nie woła/ iedno od Pána fwego [...] wyłławiáiac go być rozmaítey dobroci á z rozlicznemi pociechami *RejPos* 138; *Pátrzayże* iákiew to ieft dobroci Pan *RejPos* 146v, 138, 139, 139v, 149v [2 r.], 225 (14); *BialKat* 378v; Bo chce Pan Bog iżby wychowáncy iego/ vłtáwicznie nań sie łpufzczáli/ á w iego dobroci włzyłtkę nádźieię fwą pokłádáli *KuczbKat* 270, 265, 400; Albo tákiez y zbytnia dobroć/ kiedy ktho będąc przełózonym złych nie karze/ rownie iákoby łotrowłką łzkołę zbudował/ á łam w niey był bákálarzem/ á vczył ie iáko máią złemi być. *RejZwierc* 148v, 44v, 101v, 222 [3 r.], Aaa3; *WujJud* 71v; *RejPosRozpr* b3; (Vłtałbym) gdybym nie vwierzył/ że vyzrzę dobroć Iehowy/ wziemi żywiacych. *BudBib* Ps 26/13, 2.*Esdr* 6/19, *Zach* 9/17; *HistHel* B2v; modlimy fie závždy zá was/ áby was vraczył tym zwániem Bog náłz/ y áby wypełnił/ włzelką dobrą chęć dobroci [*omnem bonam voluntatem bonitas*] y łpráwę wiáry wmocy. *BudNT* 2.*Thess* 1/11, *Rom* 15/14; *PaprpPan* D2v, K, L3v, M4; Gdyz błáđ/ by niewiem iáko zálłtárzáły/ iáko y złość choćby iá zá dobroć poczytano [*malum bene positum*] závždy plugáłtwo włobie závárte ma *ModrzBaz* 2, 53,

68; niedopusći dobroć Boża/ aby proſte á niewiadome Pogánſtwo ofzukáne było. *SkarJedn* 398, 270; *Calag* 208a; Twéy dobroći/ ípraw twoich ławá/ mocny boże/ Niebá ſięga *KochPs* 104; Bładziłem/ pókim trófk nieznał/ džiſ lepſzy karány: Obiaw mi íwóy ítátut/ pánie w dobroć nieprzebrány. *KochPs* 182 [*idem CzahTr* L4], 84, 131, 164 [2 r.], 166, 194 (18); O IEZV przenałódſzy rozlany oleiek wonny imię twoie: niech íkołſztuie [!]/ íáka íeſt łódkość dobroći twoiey *SkarŻyw* 4, 3, 114, 202, 258, 305 (10); Kogo kiedy pobożnoſć iego rátowałá? Kogo dobroć przypadku złégo vchowálá? *KochTr* 11; *CzechEp* 167; *KlonŻal* B3v; *WisznTr* 29; Pan ſwiętobliwy: którému nie miałá Polſká w dobroći równia/ íáko wſtálá. *KochPieſ* 15; *PudłFr* 55 [2 r.]; *ZapKoſcier* 1586/69; Znam ia ciężkie grzechy moie/ zem obraził dobroć twoię *ArtKanc* L20v, C17v, L5, M18, M19, R17v (8); *GrochKal* 17; Bo wżywáią do tego rzemieſłá nie tylko wichrowáthego y rozmaítego dowćipu/ ále teſz nieiákiey w mowie powaſżnoſci/ ná kſtałt íákoweſi zmyłłoney dobroći y wſtydu/ żeby ſie tym prędzey w łáfkę pánow wkrádli/ y zátym onę íwá zátáioną pod płáſzczem dobroći chytróſć wynurzyli *Phil* G4; DObroć mnie twoiá/ Pánie/ poćielzyłá/ Z chorob/ fráfunkow/ duſzę otrzeſżwiłá *GrabowSet* I; Dobroć twoiá tylko/ dobroć twoiá Pánie/ Nápełnia obłoki/ vtwierdza otchlánie. *GrabowSet* K3; Dobroći twoiey skárby roſprałzáiác/ Ginę/ íwoy żywot/ wſzech zmaz pełen znáiąc. *GrabowSet* T2, D3v, E3, G3v, H3, I4 (20); że was łámá dobroć królów wálſzych przeciw nieprzyiaćielowi pobndzáć ma/ nie pieniądze żadné. *OrzJan* 61; O Niezmierną Boſka dobroći/ rácz mi odpuſcić miłóſciwie oſiębłóſć moię *LatHar* 49, 71, 422, 564, 575; dla vczęſnictwá dobroći Boſzey teſz y ludzie bywáią dobrzy. *WujNT* 164; Nie day ſię zwycięſzyć złemu: ále zwycięſzay złe w dobrym (*marg*) złoſć dobrocią. (–) [*Noli vinci a malo, sed vince in bono malum*]. *WujNT Rom* 12/21 [*przekład tego samego tekstu ModrzBaz* 68], s. 396, *Rom* 11/22, s. 842; *SiebRozmyſł* D4 [2 r.]; Ty iednák začný Pánie [...] Nie będzięſz bronil wſzu/ á dobroći twoiey Vżyiełſz przeciw tey to máley pracy moiey. *WitoſłLut* A2v; *SkarKaz* 42a, 84a, 552a; *CzahTr* L4; *GoſłCast* 64; *SkarKazSej* 666b; *KlonWor* 28; O Oycze miłóſierny/ ktorego dobroći Zadnego grobla grzechu/ zdroiow nie odwroći/ Iuſz ſie zmiłuy nád námi *SzarzRyt* B2v, A4, B3v, D2.

dobroć ku komu (2): *RejPosWiecz*³ 98; Stoię pod krzyſzem twoim/ y z boku twego z źródłá zbáwienia piję krew twoię [...] Izali o dobroći twoiey ku mnie roſpáczáć mogę? *SkarKaz* 161b.

dobroć przeciw komu (8): *KromRozm II* k; ábychmy vznawáli íáka íeſt dobroć Pánſka przeciw nam nędznym á nie godnym/ tákiey łálki yego. *LubPs* X5, dd4; *BibRadz Ps* 114 *arg*; *BielKron* 1v; potrzebá/ áby lud Chreſćijánſki pobudzon był ku miłowánui wielkiey przeciwko łobie Boſzey dobroći *KuczbKat* 5; *CzechEp* 161; *WujNT Rom* 11/22.

W połączeniach szeregowych (8): *KromRozm II* k; *OrzRozm* C4; *Mqcz* 114b; ále tą [*nauką*]/ nie ták bárzo łłynął/ íáko cnotą/ ludzkoſcią/ dobrocią á mądrą ſenthencią w rádſie *GórńDworz* Ee; wiele pocźciwego/ y poſzytecznego vroſć moſze iemu/ y poddánym iego/ ze ípráwiedliwoſci ze łzczodrobliwoſci/ z wielkiego ſercá/ z dobroći/ y z inych cnot/ ktore naleſzą bogoboinemu pánu *GórńDworz* Ee3; *ModrzBaz* 93v; *LatHar* 537; opátrzného A. o którego cnoćie/ dowćipie y dobroći od wiele ludzi dobrych wzięliſmy ſwiádectwá/ ná Woſznego źemie Krákowſkiey obráliſmy *SarnStat* 573.

W przeciwstawieniach: »dobroć ... niecnota« (1): áby ſie dobremu wedle cnoty iego rowno płáciłá dobroć iego/ á złemu wedle niecnoty iego áby ſie teſz rowno płáciłá niecnotá iego. *RejZwierc* 55.

»dobroć ... złe« (2): [człowiek czyni dobrze] gdy wziętyko złe/ dobrocią fwą zwycięża: za złe dobrym oddawa [Vulg Rom 12/21] CzechRozm 243v, 98v.

W *apostrofach modlitewnych do Boga*: »twoja dobroć« (3): Przeto proffę twé bołkie dobroci/ podług obietzania iego/ raczy mi go przywrocitz *OpecŻyw* 163v; Dziękuie dobroci twoiey/ za łzczęśliwe przeminęley nocy przełpnie: odpoczynienie to moje ofiaruię tobie *LatHar* 44; Dziękuie tobie za wżelkie zlitowania nieprzebraney dobroci twoiey/ ktoremiś nam niegodnym raczył rātunku dodać *LatHar* 566.

W *charakterystycznych połączeniach*: dobroć boska (boża, Boga, bostwa) (52), człowiecza (ludzka) (2), bezmierna (niezmierna) (11), nieogarniona, nieoszacowana, nieprzebrana (4), nieprzeżytna, nieskończona (3), niewymowna (9), niewysłowiona, nieznośna, osobliwa, pańska (pana)(25), (prze)dziwna (2), wielką (29).

Przysłowia: KOniecpolkim ácz názbyt/ nie zbywa vrody/ Ale dobroć tę by mógł/ kłásć śnadź y ná wrzody. *RejZwierz* 63.

Zbytńia dobroć śzkodliwa. *RejZwierc* B2, 148.

dobrocią y na frozłze źwierze Vgłafzczesz/ y Lew bierze z człowiekiem przymierze/ Z tym który mu ieść dawa *StryjKron* 566.

Zwrot: »okaz(ow)ać (a. ukazać, a. pokazować) dobroć« (5): duch śzwyąty chcąc yufz ukazacz dobrocz fwoyą, nathchnął duchem uyłokyem proroky *PatKaz II* 54v; *LubPs* R6 marg; *HistRzym* 80; Nágródź nam płacz poćiechami/ Okaź dobroć fwą nád námi. *KochPs* 137; *LatHar* 219.

Wyrażenia: »hojna, obfita dobroć; hojność dobroci« [szyk 3 : 2] (3 : 1; 1): [Bóg] nas s pośzrod nieprzyacyoł fwą możnoćią wywiodł A w obfitey dobroci fwey ná wieki śie rozmogł *LubPs* dd5, dd5v; *RejWiz* 52; Odpuść kaźń/ odpuść winę ślubu nie mądrého/ A tę ofiarę przyymi/ y bądź iey łáfkáwem/ Spráwuiąc to dobrocią twą hoyną/ nie práwem. *ZawJeft* 47; *LatHar* 457.

»litościwa dobroć« (1): BOże [...] rácz ią [królową] z litościwey dobroci twoiey długowiecznym zdrowiem y łzczęściem obdárzoną/ ná gościniec wiekuiłtego zbáwienia prowadźić *LatHar* 627.

»miłosierna dobroć« (2): by był Duch święty z miłofierney dobroci twoiey thego w nas nie obiáñił/ tedybychmy byli temu nigdy nie zrozumieli. *RejPos* 142v.

»prawdziwa dobroć« (1): pokutá yeft śerdeczna śkruchá y žal grzechu z vprzeyymym wzdychánim ku odpuffczenyu grzechu/ y prawdziwey dobroci. *KromRozm I* H.

»dobroć przyrodzenia« (4): czo który śpośob albo pośtawa członkow człowieczych znamionuie, ieśtli dobroć albo złoć przyrodzenia. *GlabGad* A4; [bruzda weśrząd podbródku] vkazuie dobroć przyrodzenia y śkłonnoć ku wżewu [!] dobremu. *GlabGad* O7, M, Mv.

»przyrodzona (a. wrodzona) dobroć« = *bonitas ingenii* *Mącz* [szyk 4 : 3] (7): *RejPs* 157; *Mącz* 26b; Pan z oney dobroci fwoiey przyrodzoney przedfię nędzniká opuffzczáć nie raczy *RejAp* 2; iáko przyrodzony rozum/ za náuką dośkonálŹy bywa: ták záfię wrodzona dobroć/ za zwyczáiem dośkonálŹa śie śłtawa. *GórnDworz* Hh4; *CzechRozm* 218; *GrochKal* 3; *SarnStat* 153.

»szczyra (a. szczera) dobroć« = *ipsissima bonitas* *Mącz* (15): *LubPs* Tv, Cc2 marg; Ale pátrż iáką łáfkę nád nędznikiem zyáwił/ S łzczyre y fwoiey dobroci/ nie z iego godnoći *RejWiz* 52v; *BibRadz I* 8b marg, II 17b marg; *Mącz* 174b; *RejAp* AA4v; *RejPos* 142, 147v, 171v, 329v; *RejPosWstaw* 21v;

CzechRozm 266; *ArtKanc* I4; Bo BOg nas wípráwiedliwia z ízczerey dobroći y ízczodroty fwoiey/ bo tego zářłůżyć nikt nie może. *SkarKaz* 349a.

»dobroć święta« [szyk 2 : 2] (4): Iż wierne fwe wywodziś [!] z więzyenia írogiego. A w fwiętey twey dobroći chowafz ie beřpiecznie *LubPs* gg3v, L2, dd5, dd5v.

»dobroć uprzejma« [szyk 1 : 2] (2): [o *Pawle Wilczku*] Vczýnności dořtátek bez wřzego wáptienia/ Dobroć práwie vprzeymá tu mářz s przyrodzenia *PaprPan* I2v; *KochPs* 172.

»wieczna dobroć« [szyk 2 : 1] (3): *LubPs* dd4v; *RejZwierc* 5v; Y my twéy wiecznéy dobroći wfamy/ Ze w twym kořciele wrychle řtánáć mamy *KochPs* 92.

»wnętrzna dobroć« (1): Czudność tedy zwierzchnia prawdziwy znák ieřt/ á piątno/ wnętrzney dobroći/ iáko piękny kwiát ná drzewie znákem ieřt dobrego owocu *GórnDworz* L15.

»dobroć wszechmocna« [szyk 1 : 1] (2): *RejZwierc* 266; O dobry Iezu/ niech mię nie záğubia nieprawość moia/ ktorego řtworzyła wfzechmocna dobroć twoia. *LatHar* 25.

Szeregi: »dobroć i cierpliwość« [szyk 1 : 1] (2): [człowiek pobożny] řie z tąd ná řercu ráđuie/ gdy kogo dobrocią řwá y ćierpliwością prawdziwą zwyćięży y pohořđuie. *CzechRozm* 243v; *WujNT Rom* 2 arg.

»dobroć, (i, a) cnota« [szyk 10 : 4] (14): *MurzNT* A4; Pánowye zwirzchni dla řwey dobroći á cnoty byli by bogowie *GliczKsiąż* H2v, P7; WSzytkich řkárbow ná řwiecie/ y wfzytkie⁸⁰ złotá/ Godnáby/ zacna páni/ twa dobroć/ y cnotá. *KochZuz ktv*; Separatim de probitate alicuius dicere, Ná ořobliwořcy o czyiey cnotie á wielkiey dobroći mówić. *Mqcz* 280d, 323c, 366d; *GórnDworz* Q5v; *KuczbKat* 400; Pátrzay że tu ná co złým złořć/ á ná co poćciwym dobroć á cnotá wychodzi. *RejZwierc* 102; *PaprPan* I3v; *SkarŻyw* 270; COż dřiř po Cnoćie/ gdy niecnotá pláći? Co po dobroći/ gdy człęk ná niéy tráći? *PudlFr* 9; *Calep* 136a.

»darmo a z dobroci« (2): Pátrzayże tu godnořci nędznego człowieká/ A dziwney Páńřkiey łářki nád nim áż od wieká. [...] Dářmoć mu á z dobroći tá řie łářká řtářá. *RejWiz* 53; *RejAp* AA4v.

»dobroć, (abo) dobrotliwość« = *benignitas, bonitas* *Vulg* [szyk 2 : 2] (4): *KromRozm I* B3v; *Mqcz* 366d; A owoc Ducha ieřt/ miłořć/ wefeře/ pokoy/ ćierpliwořć/ dobrotliwość/ dobroć/ nieřkwápliworořć/ cichořć/ wiárá/ miernořć/ wftrzymieřliwość/ czyřtořć. *WujNT Gal* 5/22 [przekład tego samego tekstu *KromRozm I* B3v], *Rom* 15/14.

»(roz)gniew(anie) i dobroć« (2): Serce mi řie řrářowářo cáły dzyeń rozmyřłáyáć/ [...] Rofzczýtáię fwe złe řpráwy á gnyew y dobroć iego/ Y yeřli řie gdy zmiřłuye á pocyeřzy řmutnego. *LubPs* R5; *BibRadz Is* 60/10.

»lutość i dobroć« (2): Wyřłuchay prořzę/ me rzewliwe łkánie/ Według lutořci nigdy nieprzebráney/ Y dobroći twey wiekom vkazáney. *GrabowSet* I3v.

»łaska (a. łaskawość), (i, a, abo, i teř) dobroć« [szyk 21 : 22] (32): Tak Krořy ye⁸⁰ Mcz rozvmye yřch tho nyřkand ynand nyepochodzy yedno řdobroczy y złařky they Samřzyeczkyey. *LibLeg* 11/152; *KromRozm III* A8v; *OrzRozm* L3v; Richley dobroć/ i łářka/ richley chuć wzaiemna W tim ci pořłůżyć może/ i ludzkoć przyjemna. *KochSat* B4v; gdy cnoty weřłzy ná řwiát zá łářká/ á dobrocią náturey/ záraz teř złořci dla oney przećiwnořci řpiętey/ muřiařły im pomocz towarzyřtwa *GórnDworz* I; *RejPos* 140v, 147v; niezmierna řdobroc y łářká Boża wielkiey chwařy y dźiękowánia bárzo ieřt godna

KuczbKat 225, 205; *WujJud* B; *RejPosWstaw* 21v; Nád to Pan Bog wŕzechmogący przez fłowo fwoye podáie fie nam/ ze wŕzytkiem i fkarby łálki á dobroci fwoiey. *RejPosRozpr* c4; *CzechRozm* 214v, 221, 266; [*Bóg anioła do grzesznych śle*] áby tym więcej tákiey fię łálkowości Boŕkiey/ y dobroci á obmyślania iego około nas wŕtydzili/ y rychley wzrúrzyli *SkarŻyw* 557; *StryjKron* 145; *CzechEp* 283; *NiemObr* 113; My tedy znáiąc taką niezmierną łálkę á wierutną dobroć tego Páná y dobrodzieiá fwego/ záprawdę powinniŕmy go miłować *WerGość* 208; *KochPieś* 72; *ArtKanc* B4v, P14v; *KochWr* 23; drogy zadney vsiebie wynaleŕc niemoze. wszak ze będzieli muod WKM. podana nie odmawia iey pewien tego będąc ołasce y dobroci WKM. *ActReg* 108, 108; *GrabowSet* O3, Pv, P3; *WujNT* 520; *SarnStat* 153, 1002; *SkarKazSej* 692b.

»łatwość i dobroć« (2): Bo częŕto ŕie ŕynowie zbytnią oycow fwych łatwoŕciá y dobrociá pfuiá *KuczbKat* 310.

»dobroć, (i, a) mądrość« = *bonitas et prudentia* *Modrz* [szyk 8 : 6] (14): yeŕt [*Chrystus*] yałnoŕzcz fŕwyatłoŕczy fŕwyerczyadło bez zmazy a vyobrazenie dobroczy y mądroŕczy bozey *PatKaz* I 4v; *WróbŻółt* dd4v; *MurzNT* 103v; *KromRozm* II r3; *BibRadz* II 135c marg; Gdy tedy ten młodziemiaŕek [!] lata fwe dobrociá y mądroŕciá przewyŕŕzał/ tedy go za dziw nieiaki temu to ŕtarcowi pokazali. *KwiatKsiąŕ* E3; Ale kthoŕ moŕe miłoŕc niebieŕką tę/ ktora s pięknoŕci/ z dobroci/ z mądroŕci/ boŕkiey ŕie wzniecza doŕkonále chwálić? *Górndworz* Mm6; Nád to ielŕcze/ ony oycámi zowiemy/ ktorych opiece/ wierze/ dobroci y mądroŕci inŕzy ludzie poleceni bywáią *KuczbKat* 305, 410; *WujJud* 50; *ModrzBaz* 13; *ArtKanc* I11; *LatHar* 665; *SkarKazSej* 660b.

»dobroć, (a, i, albo) miłosierdzie« [szyk 18 : 5] (23): *ZapWar* 1535 nr 2413; *LubPs* Tv; *BibRadz* I 103c marg; W pthaku Pelikanie wielką dobroć á miłofierdzye przeciŕ dzyeciom ŕwoim [*Pan Bóg naznaczył*]. *BielKron* 1v, 148v; *RejAp* 50v; *RejPos* 157v, 169, 171v, 208v, 284v; wolę ia thych ŕłupow nábudować około ŕiebie co ŕie nigdy nie obálá á wiecznie trwáć będą/ to ieŕt/ ieden s cnothy/ drugi s ŕpráviedliwoŕci/ trzeći z dobroci á z miłofierdzia *RejZwierc* 50; *RejPosRozpr* b3; *KarnNap* D; *KochPs* 135; *SkarŻyw* 164; *NiemObr* 99; ná zaŕługi moje nic fię nie ŕpuŕzczam/ ále nádzieię w dobroci y miłofierdziu twoim pokládám. *LatHar* 206; *WujNT* 391; Iáko człowieká znamy z twarzy/ ták P. Bogá z dobroci/ z miłofierdzia/ z łálkowości/ z prawdy/ y z innych cnot iego Boŕkich *SkarKaz* 278a, 280b; *SkarKazSej* 665a, 707b.

»miłość, (i, albo) dobroć« [szyk 3 : 2] (5): O boŕe wŕŕechmotzny niewymowné dáwám dzieki twé miłoci albo dobrociy/ ijŕŕeŕmi twégo ŕyna dál *OpecŻyw* 15; A gdy ŕie vkaŕálá dobroć y miłoŕc ku ludziom zbáwicielá náŕzego Bogá/ nie wedle vcŕzynkow náŕzych/ ále z miłofierdzia *RejPosWiecz*³ 98; *CzechRozm* 53v, 89v; O nieoŕŕácowana dobroci y ku Rzeczypoŕpo: miłoci/ kto cię dŕiŕ náŕláduie? *SkarKazSej* 669a.

»dobroć, powŕŕięgliwoŕc« (2): Mnie ŕie to niezda pánie Wapowŕki/ áby dobroci/ powŕŕięgliwoŕci/ y inych cnot ktore chceŕz w. m. áby Dworzánin wlał w fwego páná/ náucŕzyć ŕie ktho moŕł *Górndworz* Ee8.

»dobroć, (i) prawda« (3): *LubPs* L2; W twym koŕŕciele chwálebné imię twé wŕpomione/ A to więć prze dobroć onę/ Y prze wrodzoną/ boŕe wieczny/ prawdę twoię *KochPs* 201, 83.

»dobroć, (i) skromność« = *probitas et moderatio* Modrz [szyk 1 : 1] (2): *RejZwierc* 49; Ią nikczemni/ ktorzi pochlebuiąc dżiatkam wielkich Pánow [...] pirwey w ich fercá cedzą pychę y nádętość/ niżli iáką wiadomość dobroći y fskromności. *ModrzBaz* 12.

»dobroć i (a) sprawiedliwość« [szyk 5 : 3] (8): *GliczKsiqż* E8v; *LubPs* gg4; My theż y fprawiedliwość/ y dobroć/ y nieśmiertelność mamy/ przez Kryfthulá z łálki/ ále nie z nátury iáko Syn. *GrzegRóżn* D3v; *RejZwierc* 44v; Tám fład poznáwác muśimy/ co ieft dobroć y fprawiedliwość/ á co złość y niepobożność. *WujJudConf* 74; *CzechRozm* 218; *WujNT* 259; [Faryzeusze] ná zwierzchownych tylko vczyнкách pokládáli dobroć y fprawiedliwość fwoię *SkarKaz* 310a.

»dobroć, (i) srogość« = *bonitas et severitas* Vulg [szyk 1 : 1] (2): Obáczże tedy dobroć y frogość Bożą: to ieft/ przeciwno tym ktorzy vpádli/ frogość: á przeciwno tobie dobroć *WujNT Rom* 11/22.

»dobroć, (a, i) stateczność (a. statek)« [szyk 2 : 2] (4): nye godziło fie dzyatek fwych kárác [...] gdyby dzyatki fáme dobre były/ s przyrodzenya dobroć á ftáteczność miłowály. *GliczKsiqż* F6, H7v; [o Chodorowskim] STáteczność tu y dobroć fpołem fie zmiefzáł/ A fnadz iefzcze w pieluchach onego záftálá *PaprPan* D, G3.

»(ni, nie) dobroć i (ani, ale) strach (a. bojaźń)« [szyk 2 : 1] (3): Bo gdy fobie wfpomioniefz dobroć y ftrách iego/ Będzyeć iuż žal obrázić Páná ták możnego. *RejWiz* 187, 50; iefli białogłowy kęs co dobrego czyniá/ że im to nie z dobroći/ ále z boiáźni pochodzi. *GórnDworz* Y5v.

»dobroć a swoboda« (2): vbráwłzy iá [niewiastę z wyspy] w cudne odżienie/ bo ten tám lud nágo chodži/ nákarimiwłzy dobrymi potráwami y vpoili winem łágodnym/ darowawłzy puścili iá záfię do fwoich wolno. Oná potym wfzem fwoim opowiadála wielką dobroć á fwobodę gości przyplłynionych. *BielKron* 441, 447.

»dobroć i świętobliwość« (2): Ofłatecznie dobroć y fwiętobliwość iego w tym fie vkazała/ iż gdy vmarł [...] niebył ieden w miefcie ktoryby go niezałował *WróbŻółtGlab* A4v; dobroći y fwyętobliwości yego [Boga] náfláadowáli/ á przykazánya yego pełnili. *KromRozm* II kv.

»dobroć i uprzejmość« (2): Więc ktemu táz fortuná tym go vftroiłá/ Ze dobroć y vprzeymość wielką w nim fpráwiłá. *PaprPan* E4.

»(wiel)możność, (i) dobroć« [szyk 2 : 1] (3): *OpecŻyw* 108; Tu obaczác mamy. I. Początek z wyflawianiem możności y dobroći Pánfkiey. *LubPs* G2 marg; Odpuścże nam winy nálze/ ktoremi gniewamy záwłze/ dobroć y wielmożność twoię/ vkázże nam łálkę fwoię. *ArtKanc* D2v.

»dobroć, (i) wstyd« = *verecundia, probitas* Modrz [szyk 3 : 2] (5): wfzytkim wobec pocżciwym [białem głowom] trzebá cnoty małżeńfkiey/ trzebá wftydu/ dobroći/ baczenia/ porządku/ vmiejętności/ iáko dom fwoy rzędzić *GórnDworz* V8, B7v; Lecż ono żrzetelna rzecz ieft/ iż gdyby ftáteczne wychowánie/ wftyd/ dobroć/ cnotliwe á święte obyczáie w ktorey Rzeczypořpolitey moc miály/ tedyby tám Státutow lub praw nietrzebá *ModrzBaz* 69v; *KochPieř* 39; *Phil* G4.

»(wszech)moc(ność), (i, a) dobroć« [szyk 13 : 3] (16): *LubPs* gg4; Abowiem on fám ieft Bog á Pan wieczney mądrości/ mocy/ y dobroći fpolnie z Synem fwoim y z Duchem fwiętym *BibRadz* I *3, I 303c marg, *Ps* 59 arg, 144 arg; dał [Bóg] tę znáiómość: żełmy vználi iego wielmożność/ moc/ y dobroć/ mądrość/ y opátrżność we wfzyftkich rzeczach *BiałKat* 76, 156; *KuczbKat* 410; *WujJudConf* 49v; *KochPs* 86; Księgi fwoie zwał wfzyćiek fwiát/ y kázde námnieyfze ftworzenie. Bo wnim dobroć/

wfzechmocność/ y bogáctwo Boſkie/ poznać y wyczytać mógł. *SkarŻyw* 56, A3; *LatHar* 147, 219 [2 r.], 457.

»dobroć, zacność« (2): niepatrz więcyi na dobroć zacność ludzką/ niſz na prawdę pana twoiego i fłowa iego *MurzNT* 126.

»dobroć, (a(l)bo, a, i) złość; złość z dobrocią« = *bonum et malum* *Modrz, Vulg* [szyk 15 : 7] (22; 1): *BierEz* I4; TAKież y po oczu dobroć albo złość może być poznana *GlabGad* N5v, A4, L8 [2 r.], M [2 r.], Mv [2 r.], N3v; *SeklWyzn* b3; Y niepodobna to rzecz v Bogá y v ludzi/ áby złość z dobrocią iednákiey odpłaty były kiedy. *BielKron* A5; pan chceli áby go ci/ ktorym on roſkázuie zá co mieli/ muſi raz dobrocią/ drugiraz złością nárabiáć *GórnDworz* Ff7, Bb4v; *RejZwierc* 102; *BudBib Prov* 14/22; Bo íprawiedliwość á nieíprawiedliwość/ dobroć á złość nie przeto íą rzeczy rozne/ że tak o nich ludzie rozumieią y ná to íię zgadzáią *ModrzBaz* 1v, 29; *ArtKanc* P15, P20v, T; Oto Krołu chwały/ pátrż íáko íię wſławiłá złość moiá/ á dobroć twoiá? *LatHar* 269; *SkarKaz* 611a. [Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 3 r.].

Wyrażenia przyimkowe: »dla dobroci« (10): *SeklWyzn* b3; *HistAl* E6v; *GliczKsiąż* H2v, H6v; [Bóg] Ma być od nas zawždy chwalon/ dla dobroćy iego tćcion. *SeklPieś* 31; *BibRadz* I *6v, Ps 144 arg; Poetowie piſáli ie [Helenę i Klitemnestrę] nie ná zyemi ále ná niebie íie vrodzić dla ich ofobliwych rozumow/ dobroći/ y cudności. *BielKron* 21v; *ArtKanc* M20, Q9.

»prze(z) dobroć« (14): Gdy ktorą rzecz w íwey mocy maſz/ A inemu iey dopuſzczáſz: Prze íwą dobroć k temu przydzieſz/ Bárzo iey łatwie pozbędzieſz. *BierEz* M3; *OpecŻyw* 107; KOloman wzgárdził pleſzem á ítolec krolewſki przyiáł [...] przez brátá młódſzego dobroć *BielKron* 301v; *PaprpPan* Aa3v; vczyń íáfkę zemną Prze dobroć íwoię ſwiátu nie táiemną. *KochPs* 34; Confitemini domino quoniam bonus. Chwalcie páná prze dobroć iego niewymowną *KochPs* 163 [*idem* 177, 179], 42, 103, 160, 177, 179, 201; *ArtKanc* B4v; *GrabowSet* F3v.

»w dobroci« = *in bonitate* *Vulg* (11): Bonus es tu: et in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas. Dobris thy ieſt/ á w dobroci twey raczy mie nauczyć íprawiedliwości twoiey. *WróbŻółt* 118/68 [*przekład tego samego tekstu LubPs* bb2]; O Pánie tyſ w dobroći twey ieſt wiecznie nieſkończony *LubPs* dd6v, aav, bb2, dd4v, dd5, ee5, gg3v; abowiem w rozniewaniu moim vderzyłem cię był/ a w dobroći moiey zmiłowałem íię nád tobą. *BibRadz* Is 60/10; *ArtKanc* 110v, T.

»według dobroci« = *secundum bonitatem* *Vulg* (2): Y vczyinięſ w nas Pánie Boże náſz/ według wſfelkiey dobroći ſwoiey/ y według wſſyſtkiego zmiłowania twego onego wielkiego: íákoſ mowił przez ílugę twego Moizeſá *Leop Bar* 2/27; *GrabowSet* I3v.

»z dobroci« = *de bonitate* *Vulg* (61): *OpecŻyw* 33; [Syn Boży] od uyekow s íwey beſzmyerney dobroczy umyſzlýl ítápycz náſzwyath *PatKaz II* 30, 45v; *ZapWar* 1535 nr 2413; *LibLeg* 11/152; *RejKup* r7, z6, dd7v; *GliczKsiąż* P7v; *LubPs* cc2 marg; *RejWiz* 52v, 53, 169v; *Leop* 4.Esdr 7/68; *BibRadz* I 103c marg, II 17b marg; *BielKron* 441; *RejAp* AA4v, 50v; *GórnDworz* L1; *RejPos* 140v, 142, 142v, 147v [2 r.], 171v, 329v; *BiałKat* 76; kiedy my nawięcey mnimamy iżeſmy iuż zginęli [...] tedy Pan Bog nawięcey z wielkiey dobroći ſwoiey ízuka nas y ítára ſie o nas *KuczbKat* 376, 110, 205; *RejPosWstaw* 21v; *RejPosRozpr* b3; *CzechRozm* 53v, 89v, 266; *KarnNap* C2v; Ten [Bóg] nas/ z íwéy dobroći żywéy/ Odiáł ſmierci vkwápliwéy *KochPs* 95, 199; *SkarŻyw* 270; *CzechEp* *3;

NiemObr 16; *ArtKanc* F19v, I4; *ActReg* 108; *GrochKal* 3; Vćiefzyłeś mnie/ z fwey dobroci/ Pánie/ Odmieniłeś płacz/ w wefole śpiewanie *GrabowSet* I, C3, Pv; *LatHar* 627; *WujNT* 391, 520; Iakóż tego z dobroci fwéy pánfkiéy/ wżem aż do Séymu przyśzlégo Koronného pozwalamy *SarnStat* 96, 153, 1002; *SkarKaz* 209b, 349a, 611a; *SkarKazSej* 672b, 699b; Ktorem dobra przypádły bez prace y trofki/ Po rodzicach y krewnych/ tak z dobroci Bołkiey. *KlonWor* 55.

»za dobrocią« (2): zá dobrocią Bożą przez Duchá świętego podáne fá nam ty Kłięgi święte/ ktore zowiemy Biblia *BibRadz* I *7; *Górndworz* I.

W przen (2) : á coś theż w. m. o piękności powiedział/ iákoby miałá być promieniem dobroci Bożey/ á kthemu záwdy dobra/ ia thego nie baczę *Górndworz* Ll4, Ll4v.

2. Dobro uczynione lub okazane komus [w tym 43 r. pl] (64) :

a. Dobrodziejstwo wyswiadczone człowiekowi przez Boga; bonitas Vulg (41) : racz na mię grzéffną wfpominatz/ ij na dobroci ktorés mi ráczył vdzialatz *OpecŻyw* 166v; *PatKaz* II 45; W tym pieniu chwali Prorok pana boga y dobroci iego iże niebo ftworzył [...] iż też angioły ftworzył/ iż ziemię vmocnił *WróbŻolt* hh6v; Vczyniłeś dobroć z flugą twoim [*bonitatem fecisti cum servo tuo*] miły panie według obietnice twoiey. *WróbŻolt* 118/65, V6, V7, oo4v, vv; *SeklWyzn* e3v; *SeklKat* E4, G2, S; *BielKom* E7; wylicza tu porządnie wżytki dobroci Pánfkie/ iáko lud ná pułzczy kármić raczył/ iako im dał mocne krole z obiecáną zyemią w poddánftwo ich. *LubPs* Z4v; Nadobne okazanie kościołowi fwięthemu dobroci Pánfkich/ áby ich będąc wydzyęczen/ dziękował zá nie Pánu. *LubPs* eev *marg*, O6, P3v *marg*, Q, X4 *marg*, S4v (20); *RejWiz* 52; áby okazał w wiekach przyśfłych hoyność bogácthwá láłki fwoiey/ w dobroci nád námi [*in bonitate super nas*] w Chryśtufie Iezufie. *Leop Eph* 2/7; tedy nam iest potrzebá wiedzieć/ co iest Duch fwięty/ á iákie fá dobroci iego/ y fprawy iego. *RejPos* 140v; CHwal Páná poki żywiefz/ flaw dobroci iego Dufzo ma: poki czuiefz władzą duchá fwego *GrabowSet* Dv, Kv, K3.

Wyrażenie: »szczodre dobroci« (1): Wyznanie dziwnych fpraw Bołkich/ y dziękowanie zá iego fczodre dobroci. *LubPs* Cv *marg*.

Szereg: »błogosławieństwo i dobroci« (1): iż przez łacne ftháranie [...] doftąpić możemy onego błogosławieństwá á onych niefkończonych dobroci *RejPos* 141v.

b. Dobry uczynek, dobrodziejstwo uczynione przez człowieka (23) : Niepożyteczneć złych dobroci/ Zá lekárftwo iad ci wroci *BierEz* I4, Q, Qv; Nám nauka/ aby zádný wfobie niedufál/ ani wfwych dobrociách/ bo lám pán Iezus w ewanielij mowi nauczaiątz. Gdy wfłytko popelnicie náczefcie obwiązani prikázanim mojim/ ieffcze mowcie/ fludzyfmy nieużyteczni. *OpecŻyw* 35, 30v; Dobroć oddaway á nad nędznymi lutościwy byway. *BielŻyw* 19; Tymci to obyczáyem y żydowye dobrze vczynili/ iż páná Kryśtufá o śmierć przypráwili/ przez ktorą my zbáwyenye mamy. Bá y czárt by w tym fwą cząftkę dobroci myał/ ktory żydy ktemu przywyodł *KromRozm* I L2v; proftego á vprzeyeego między ludźmi nie náleść. ieden drugiego krwie prágnie: mąż brátá fwego ná śmierć łowi. Złość ręku fwoich dobrocią zowią *SkarKaz*)(3; *PudłDydo* Bv.

Przysłowie: Stárádawna przypowiefć/ Gdzie co złego płáci/ Dobtoć [!] tám bez pochyby myto fwoie tráci. *Prot* B2v.

Zwroty: »dobroć za złość oddawać« (1): [Chrystus] rofkazał dobroć za złość oddawać/ á toć iest dać plaćć/ gdi łuknią weźmą *SeklKat* I2.

»złością (a. złym, a. złość) oddawać dobroć (a. za dobroć)« [szyk zmienny] (10): *March*¹ A4; Ieftliżem ia wraczał zle tym ktorzy mi złym oddawali (dobroći moie) [si reddidi retribuentibus mihi mala] niechći łlufznie vpadnę od nieprzyacioł mych beż pożytku. *WróbŻołt* 7/5; *RejPs* 224v; Samemuć to dām rozeznać Ieftli przyłtoi oddawać Komu złością czyę dobroć *RejJóz* F3, F3 marg, H; Iż kto złością zá dobroć tu oddawa komu/ Ze łie temu nie łzczęści nigdy w iego domu. *HistLan* F4, B3; włtań a goń zá mężmi temi/ á dognawłzy ich tedy rzeczeńz do nich: przeczeście oddáli złość zá dobroć [quare reddidistis malum pro bono] *BudBib Gen* 44/4; *CzechRozm* 243.

»dobroć płacić złością (a. niewdzięcznością); co złego płaci dobroć« [szyk zmienny] (2; 1): *Prot* B2v; Ktory łie w tey niecnocie gdy iuż raz záplecie/ Iż łie imie dobroći niewdzięcznością płacić/ Tákowyc łie iuż nigdy niechce z ludźmi zbráćić. *HistLan* F3v; To Pan [...] Kto nie tła zgubną żádością Połpołtwnu dufa z bácznością/ Ktore dobroć płaci złością *RybGęśli* C3.

Szereg: »dobroć i złość« (1): Bog żywy niełkončony Obraz z Oicza wyrażony A jeden na wyłokołczy Czo płaczy dobroczy y złołczy *RejKup* o6v.

3. *Najwyższa wartość abstrakcyjna; ideał absolutny; bonitas Vulg (44)* : *OpecŻyw* 143v; *HistAl* I8; I przetółz on łám [Bóg] iest łprawiedliwością nałzą/ on dobrocią nałzą/ gdyłz łwoiēi niemámy *MurzNT* A4v; [dzieci źle wychowywane] ku dobremu á łtátecznemu yákoby wedle Bogá y dobroći przyłtało połtánowyenyu nye mogą przysć áni przyłtápić *GliczKsiąż* H5; *GórnDworz* L15, L16v; nieprzyiáćiel móy [...] Chęć mi niechęcią oddał: y dziś mię łromoći/ Zem przyiáćielem záwždy dobroći [*Vulg Ps* 37/21]. *KochPs* 56; *PudłFr* 46; Oycze dobroći/ łáłká niełkończona Twa/ niech mię łámá brani *GrabowSet* N2; Ogniu niezgálzony/ miłości gorąca/ Słodki Chryłte IEzu/ dobroći płynąca [...] Ołwieć mnie *GrabowSet* Q3v, I3, K3v; *LatHar* 164; *KołakSzczęśl* A4; O dobroći ktora dáry twemi nápełniałz włzytko łtworzenie: iáko cię chwalić y miłować nie mam? *SkarKaz* 279b; *SzarzRyt* B4.

Zwrot: »naśladować dobroci« = *sequi bonitatem Vulg (4)*: Ci ktorzy oddawali złe za dobre włáčzałimi bowiem ia naładowálem dobroci. *WróbŻołt* 37/21 [przekład tego samego tekstu Leop]; *LubPs* bb2; *Leop Ps* 37/21; Bo nam ten [Bóg] iest dobry/ pod ktorym żywiemy/ náśláduiáć pobożności y dobroći *CzechEp* [394].

Wyrażenia: »istotna dobroć« (1): bo tákowey cudności ina przyczyná nie iesth/ iedno piękność dułzna: á táz iest łftotną dobrocią *GórnDworz* L16v.

»najlepsza i największa dobroć« (1): Deus optimus maximus, Pan Bóg nayłepłza y naywięłtłza dobroć. *Mqcz* 266d.

»najwyższa, wysoka dobroć« (5 : 1): Zachować w radzie taiemność iest wyłoka dobroć. *BielŻyw* 96; *KromRozm II* b2; łmiełz mowić y piáćć/ náprzećiwko Pánu Bogu/ nawyłłłzey dobroći y trzyłstoći *KrowObr* 220v; Repudiare volupatis patricinium, Nie chceć więcey dzierzeć s temi ktorzi roskółz zá nawyłłłzłá dobroć poczitáyá. *Mqcz* 284a; *GórnDworz* Mm5v; *LatHar* 297.

»nieskończona dobroć« (2): Słuchayze pilno cóć tu powieda oná niełkonczona dobroć/ á ten iuż nam zełłány błogołłáwiony Syn iego *RejPos* 146, 149v.

»dobroć niestworzona« (1): Pan Kryftus dobroć niestworzoną [!] chciał/ aby każdy człowiek Krześcijánki/ z nyeiákíey łtrony wiedział o dniu onym oštátecznym. *LeovPrzep* F4v.

»sama dobroć« (3): [*Boga nazywamy*] Nie tylko dobrym/ co iełt mnieyřzą rzecz/ ále też y łámą dobrocią/ co iełt rzecz więłtza. *SarnUzn* B8, C; *Acacia id est Innocentia* – Sama dobrocz. *Calep* 11a.

»studnica dobroci« (1): PAnie nářz łtudnico dobroci/ Oycze nie rodzony/ od ciebie wřze dobre pochodzi *ArtKanc* B14.

»dobroci źrzodło« [*szyk 1 : 1*] (2): Tyř dobroci źrzodło/ y to ták trwác będzie/ Tyř łtudnicá łáfki nieprzebrána wřzędźie *GrabowSet* Dv, X3v.

Szeregi: »dobroć, doskonałość« (1): [*Arystoteles powiada być jednego sprawcę wszech rzeczy*] temu łámemu dáie dobroć/ dołkónáłość y wyborność/ nád iné wřzyłtki rzeczy *OrzQuin* O3.

»dobroć i istność« (1): Alem ią [*Bóg*] iełth nie tylko miłofierny/ ále też łámo miłofierdzie/ łámá dobroć y łámá łłtność *SarnUzn* C.

»dobroć, (i) miłosierdzie« [*szyk 1 : 1*] (2): PAn bog w troycy iedyny/ mądrość niełkonczona Dobroć y miłofierdzie/ moc niewyłłowiona Iełt ták namiłofciwłfy/ w káźdey łwoioy [!] łpráwie. *KlerWes* A; *SarnUzn* C.

»miłość, dobroć« (2): *OpecŻyw* 91; O miłości coř łłowy nie iełt wymowiona/ O dobroci/ coř łmýřły nie iełt ogárniona/ [...] Rácř mi to/ prořzć cie/ dáć *GrabowSet* P3.

»dobroć, (a, i) prawda« [*szyk 2 : 2*] (4): *KromRozm II* b2; *GliczKsiąř* K7v; Tyř iełt Bog [...] Tyř prawdá niełkończona/ dobroć/ żywot/ zdrowie *RejWiz* 165; bo iego [*Boga*] Drogi/ dobroć á prawdá *GrabowSet* G4.

4. *Szczęście wiekuiste; bonitas Vulg* (3) : Abych ogládał w dobroci [*in bonitate*] obráne twoie ábjch łię wefelił wefelem narodu twego *BudBib Ps* 105/5.

Szereg: »dobroć i (albo) zbawienie« (2): Przytym prořy iego łwiętć miłofci/ aby rácřyl w tobie przemienitz tzoby bylo przeciw dobroci ij zbawieniu twému. *OpecŻyw* [57]v; vczynki konyecznye nie nyepomagáýą ku dobroci álbo zbáwyenyu. *KromRozm I* [H3].

5. *Wartość, wysoka jakość* (21) :

a. *O rzeczach konkretnych; bonitas Modrz, JanStat* (14) : Palladius lekarz ieden powiada yže náłienie w iedney bani iełth rozne [...] ktore iełt na dole baniey to iełth mnieyřzey dobroci *FalZioł I* 39c; Teř tu mařz drugie niepołpolitey dobroci/ od iednego zacznego częłto kroć pokułżono z wřzytkiem lekarřtwo. *FalZioł V* 81v; Tám też nie dáleko iełt kłięłtwo Záringeńłkie/ gdzie wino rołkołřzne czerwone/ kthore moře być przyrownáne y dobrocią y łmakiem winu Wultureńłkiemu. *BielKron* 286v; IZby mogłá przydáć łie zdrádá w tkániu łukien [...] nietylko w vmnieyřzení dobroci [*diminuenda bonitate JanStat* 1054]/ ále też w długości y łzórokości miáry álbo łokciá *SarnStat* 281 [*idem*] 945.

dobroć czego (7): *FalZioł V* 63; *GlabGad* D6v; A gdi o dobrocz thakiego złotego łil pithan, thedi powyedřyal ze dobri złothi yełth. *LibMal* 1545/94; A ták wiedząc iáka łáletrá/ wedłóg iey dobroci wáęę mieć. *BielSpr* 73; wedle mnołtwá owocow łwych námnořzył ołtarzow/ Wedle dobroci [*iuxta ubertatem*] ziemie łwey náłtáwiáli obrázow. *BudBib Os* 10/1; *ModrzBaz* 119v; *SarnStat* 90.

Szereg: »(ani) wielkość i (ani, jako też) dobroć« = *nec quantitas nec bonitas* *Modrz* (4): Ale taki podatek wielu ludziom zdał się być niesprawiedliwy: bo wybierając go tylko łany liczono/ a niemiano baczenia na ich wielkość/ ani na dobroć ziemi. *ModrzBaz* 119v; [*gdzieby kto więcej dzierżał gruntu niżliby mu należało*] powinien drugiemu przez pomiarę [sprawiedliwą we wszystkich pożytkach iako przydzie/ tak wielkością iako też dobrocią nárównać *SarnStat* 1164, 90, 1164.

b. *O abstraktach; bonitas* *Vulg* [czego] (7) : *OpecŻyw* 85v; [*Maryja*] była wszystkich cznoth napelnyona a doskonale dobroczą cznoth ośwyeczona *PatKaz III* 96; Owżekic by się lepszą ziemią zdał byc Gamaliel/ niżli Paweł/ a wżdy inaczyi widziemy/ A tak dobroci ziemię ku przyięciu słowa bożego/ [przeszły godności abo niegodności nieładźmy *MurzNT* 66; Bo nie hoynye w wścyech twoich łalká rospłynęła/ Dobroć błogosławienstw Bożkich tak cye ogárnęła *LubPs* M2v; Przyacielowi wiernemu żadna rzecz niemoże być przyrownaná/ y nie iest słusna wagá złothá y frebrá przeciw dobroci wiary iego [*contra bonitatem fidei illius*]. *Leop Eccli* 6/15; Abowiem Korynthianie mniemáli/ żeby moc Sakramentu krztu S. pochodziła od dobroci krzcicielow: y przetoż się chlubili/ że byli synmi duchownymi zacnych ludzi. *WujNT* 579; *WysKaz* 7.

Synonimy: 1. łaskawość, miłosierdzie, uczciwość, życzliwość; 2. dobrodziejstwo, łaska; 4. szczęście.

Cf **DOBRO**, [**DOBROŚĆ**], **DOBROTA**, **DOBROTLIWOŚĆ**, **DOBROTWA**

LW